

Манік Юлія Анатоліївна
курсант ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки Логвиненко М.Л.*

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВНЗ МВС УКРАЇНИ ЯК КОМПОНЕНТА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Поліція як центральний орган виконавчої влади згідно із законом України «Про Національну Поліцію» виконує комплекс специфічних завдань щодо забезпечення громадської безпеки та публічного порядку; охорони та захисту прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги тощо [1]. Згідно зі ст. 43 вказаного закону для виконання покладених на неї завдань поліція має передбачена право на застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів і вогнепальної зброї [1]. Як свідчить статистика та практика роботи органів національної поліції (далі – ОНП) у нашому суспільстві, на жаль, непоодинокими є випадки злочинних посягань на громадян, правоохоронців, явища групової злочинності тощо. Так, за узагальненою статистикою МВС України, станом на липень 2017 року від злочинів потерпіли близько 700 поліцейських, які були поранені і 18 поліцейських, які загинули [2]. Тому проблема забезпечення особистої безпеки працівників поліції в сучасних умовах залишається одним з актуальних завдань МВС України.

Задля протидії таким правопорушенням, ефективного виконання зазначених та інших завдань майбутні правоохоронці повинні бути серйозно підготовлені до різних екстремальних професійних та життєвих ситуацій як з точки зору загальної фізичної підготовки, психологічної та тактичної підготовки, так і щодо застосування конкретних заходів фізичного впливу, спецзасобів чи зброї. У вищих навчальних закладах МВС України (далі – ВНЗ) дані функції щодо формування готовності працівника поліції забезпечують насамперед такі навчальні дисципліни, як спеціальна фізична підготовка, тактико-спеціальна підготовка, які курсанти опановують протягом всього періоду навчання.

Служба в підрозділах ОНП передбачає участь її працівників в екстремальних ситуаціях щодо затримання правопорушників, у боротьбі із злочин-

ністю- тобто це вид діяльності, який здійснюється в умовах реальної загрози і потребує високого рівня бойової (спеціальної фізичної, психологічної тощо) підготовки [3, 4]. Професійна готовність поліцейського до ефективних дій тісно пов'язана з його особистісними характеристикам. Проблема їх впливу на ефективність діяльності в екстремальних умовах вивчалася В.Г. Андросюком, О.М. Бандуркою, І.Ю. Гореловим, Л.І. Казміренко, В.І. Лебедевим, М.Г. Логачовим, В.Н. Смирновим, О.В. Тімченком, Ю.В. Чуфаровським і багатьма іншими вченими. Проте особливості професійної готовності до застосування силового впливу на сьогодні досліджено недостатньо, що вимагає розроблення та впровадження інноваційних ефективних програм і педагогічних форм і методів спеціальної фізичної підготовки працівників ОНП до дій в екстремальних умовах.

Застосування індивідуалізації навчання та виховання у професійній підготовці курсантів як одного із принципів сучасної освіти обумовлює створення рівності педагогічних умов для всебічного розвитку і формування особистості кожного курсанта, для повної реалізації його здібностей. В.М. Володько та С.У. Гончаренко дають визначення індивідуалізації як «організації такої системи взаємодії між учасниками процесу навчання, при якій найбільш повно використовується індивідуальні особливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового розвитку і гармонійного вдосконалення особистості, відбувається пошук засобів, які б компенсували наявні недоліки і сприяли б формуванню спеціаліста [5, с.68].

Принцип індивідуалізації полягає в тому, що процес навчання і тренування будується при повному врахування особливостей кожного курсанта. Одне і те саме навантаження може бути під силу одному курсанту і непосильним для іншого. Будь-яке завдання повинно бути важким, але в той же час і доступним. При визначення викладачем ступеня навантаження чи проблемності завдання необхідно керуватися індивідуальними особливостями курсанта, його самопочуттям ц даний момент, станом тренуваності і поставленим перед ним завданнями. Найбільшого ефекту у процесі навчання вдається досягти в тому випадку, коли не тільки завдання, навантаження, але й різні засоби, методи і форми заняття підбираються у строгій відповідності індивідуальним особливостям курсантів [6, с. 63-64]. Індивідуальний підхід до курсантів можливий лише при доброму знанні викладачем особливостей курсанта, даних лікарського контролю тощо. Врахування індивідуальних особливостей курсантів здійснюється перш за все при удосконаленні різноманітних сторін їх фізичної підготовки. При цьому слід враховувати, що всі дидактичні принципи (принцип свідомості і активності, систематичності, доступності, міцності, наочності, багатосторонності) взаємопов'язані і взаємообумовлені. Вони не можуть реалізовуватись окремо один від одного.

Саме при індивідуальному підході є можливість якнайповніше реалізувати комплекс психолого-педагогічних умов для удосконалення професійної підготовки курсантів: 1) враховуються особливості психологічної готовності

курсанта до засвоєння конкретного прийому; 2) покращується мотивація мети занять як у цілому, так і окремих тем; 3) успішніше засвоюються тактико-технічні дії при захисті чи затриманні правопорушника; 4) відбувається комплексний вплив на формування спеціальної фізичної підготовки майбутнього правоохоронця; 5) підбирається індивідуальна методика навчання та виконання курсантом прийомів [7].

Серед основних форм індивідуалізації можна виділити наступні:

1) робота в малих групах (до 6 осіб): необхідно враховувати психологічну і функціональну сумісність між особами при формуванні такої групи, пов'язувати оцінку діяльності кожного курсанта з оцінкою діяльності всієї групи; диференційований відбір курсантів залежно від рівня їх підготовки, при цьому необхідно більше уваги приділяти слабшим групам; покращується мотивація ситуаційної гри, місця кожного при виконанні технічних дій;

2) робота в мікрогрупах (2-3 особи): розвиває і удосконалює навички виконання конкретних прийомів; формує оперативне мислення, почуття взаємодопомоги; є можливість детальніше здійснювати аналіз індивідуальних помилок; реалізація принципу змагальності;

3) робота у парах: відбувається швидке практичне засвоєння теоретичного навчального матеріалу, реалізація принципу доступності;

4) індивідуальна робота в системі «викладач – курсант»: можливість показу прийому чи його елементів на особистому прикладі, краща аргументація запропонованого завдання [7, 8].

При використанні вищезазначених видів роботи варто враховувати рівень спеціальної підготовленості курсантів, які входять до цієї групи, що обумовлюватиме застосування домінуючого методу навчання.

Вказані підходи навчання дадуть змогу підвищити якість не тільки навчального процесу, а й головне – ефективність підготовки майбутнього працівника поліції, сприятимуть розвитку і формуванню кращих якостей особистості поліцейського.

1. Закон України «Про Національну поліцію»: від 02.07.2015 р. // Голос України. – 06.08.2015. – № 141–142 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>

2. Поліцейські будні за два роки. Загиблі та поранені: сумна статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.media/ukrain/316289/>

3. Логачов М.Г. Психологічна підготовка особового складу спеціальних підрозділів ОВС до дій в екстремальних ситуаціях: автореф. дис. На здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.06 «Юридична психологія» / Логачов Микола Георгійович. – Х., 2001. – 17 с.

4. Горелов І.Ю. психологічна готовність працівників ОВС до застосування вогнепально-силового впливу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.09 «Психологія діяльності в особливих умовах» / Горелов Ігор Юрійович. – Х., 2008. – 19 с.

5. Гончаренко С.У. Проблеми індивідуалізації процесу навчання / С.У. Гончаренко, В.М. Володько // Педагогіка і психологія. – 1995. - № 1 (6). с. 63-71

6. Заярін Г.О. Загальна та спеціальна фізична підготовка працівників міліції: підруч. для курсантів вищ. навч. закл. МВС України / Г.О. Заярін, С.О. Матюхін, О.М. Несін: за ред. Заяріна Г.О. – Донецьк: ДІВС, 2002. – 304 с.

7. Плиско В.И. Защитніе действия при нападении преступника, вооруженного ножом / В.И. Плиско. – К.: РИО МВД СССР, 1989. – 64 с.

8. Ануфрієв М.І. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників ОВС: навч. посіб. / М.І. Ануфрієв, С.Є. Бутов, О.Ф. Гіда, С.М. Решко: заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва та Є.М. Мойсєєва. – К.: Нац. акад внутр. справ України, 2003. – 338 с.

Манік Юлія Анатоліївна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник: старший викладач
кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії,
к.ю.н. Павлова Н.В.*

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ НА БАНКІВСЬКІ УСТАНОВИ ТА ІНКАСАТОРСЬКІ АВТОМОБІЛІ

Проблемні питання, пов'язані з визначенням поняття та змісту криміналістичної характеристики були і залишаються дискусійними. Поняття «характеристика» в тлумачних словниках трактується як опис, визначення істотних, характерних, особливостей, ознак кого, чого-небудь [1].

Слід зауважити, що ряд вчених поділяють точку зору українських вчених О.Н. Колесніченка та В.Е. Коновалової, котрі запропонували визначення криміналістичної характеристики як системи інформації про ознаки злочинів даного виду, що мають криміналістичне значення, відзначають закономірні зв'язки між ними і слугують побудові та перевірці слідчих версій для вирішення конкретних завдань розслідування [2, с. 16].

Таку інформацію можна отримати внаслідок вивчення особливостей способу вчинення злочину, слідів, предмету злочинного посягання, особи потерпілого та особи злочинця.

Отримання інформації про наведені елементи криміналістичної характеристики дозволить виявити та з'ясувати зв'язки між різними обставинами вчинення розбійних нападів на банківські установи та інкасаторські автомобілі і, за відсутності достатньої первинної інформації, побудувати обґрунтовані версії.

Розглянемо основні елементи криміналістичної характеристики такого